

Тема уроку: «Числівник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробові, збірні) і порядкові. Числівники прості, складні і складені»

Мета: *навчити* учнів знаходити, аналізувати та виправляти власні помилки; *поглибити та систематизувати* знання школярів про числівник як частину мови; *сприяти* зміцненню навичок визначення морфологічних ознак числівників; *навчити* розрізняти кількісні й порядкові числівники, прості, складні і складені числівники; *формувати* загальнопізнавальні вміння знаходити числівники в текстах, визначати їх роль у реченнях; *розвивати* творчі вміння використовувати числівники у власних висловлюваннях; за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу *виховувати* любов шестикласників до рідної мови, патріотичні почуття учнів.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань з елементами повторення.

Внутрішньопредметні зв'язки: культура мовлення, лексикологія, стилістика.

Обладнання уроку: підручник, дидактичний матеріал.

Методика та прийоми проведення уроку: бесіда, розповідь, контроль і самоконтроль, самостійна робота, «вільний мікрофон».

Епіграф уроку:

*Розцвітай, Україно,
Ти квітками калини,
І рости, Україно, синів,
Щоб вони тебе милу
Захищати зуміли
Від усіх чужаків-ворогів.
Т. Смілянець*

План уроку:

1. Організаційний момент.
2. Робота над помилками, допущеними у тестових завданнях.
3. Перевірка домашнього завдання.
4. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми та мети уроку.
5. Актуалізація опорних знань.

6. Сприйняття й засвоєння нового матеріалу.
7. Узагальнення і систематизація знань у процесі практичної роботи.
8. Підсумок уроку.
9. Оцінювання навчальних досягнень учнів.
10. Домашнє завдання.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Ми з вами морфологію вивчаєм,

У цю країну завітаєм,

Проникнемо у глиб віків,

Зустрінемо багато слів.

II. Робота над помилками, допущеними у тестових завданнях.

1. Учитель оголошує результати контрольної роботи.
2. Учитель називає кращі та гірші роботи.
3. Учитель називає помилки, які найчастіше зустрічалися у роботах учнів.
4. Учні записують у зошити дату, «Класна робота», «Робота над помилками, допущеними у тестових завданнях».
5. Учні з учителем виконують колективну роботу над типовими помилками.
6. Учні виконують індивідуальну роботу над помилками.

III. Перевірка домашнього завдання.

IV. Мотивація навчальної діяльності, оголошення теми та мети уроку.

1. Психологічна настанова учнів на виконання завдань уроку.

2. Опрацювання епіграфа уроку.

V. Актуалізація опорних знань.

Бесіда за питаннями:

1. *Який розділ мовознавства вивчає частини мови?*
2. *Скільки є частин мови?*
3. *На які групи поділяються частини мови?*
4. *Назвіть самостійні частини мови.*
5. *Назвіть службові частини мови.*
6. *Яка частина мови називається числівником? Наведіть приклади.*

7. На які питання відповідає числівник?
8. Які морфологічні ознаки має числівник?
9. Яку синтаксичну роль виконує числівник?
10. Чи є числівник змінюваною частиною мови?
11. На які групи за значенням поділяються числівники?
12. На які групи за будовою поділяються числівники?

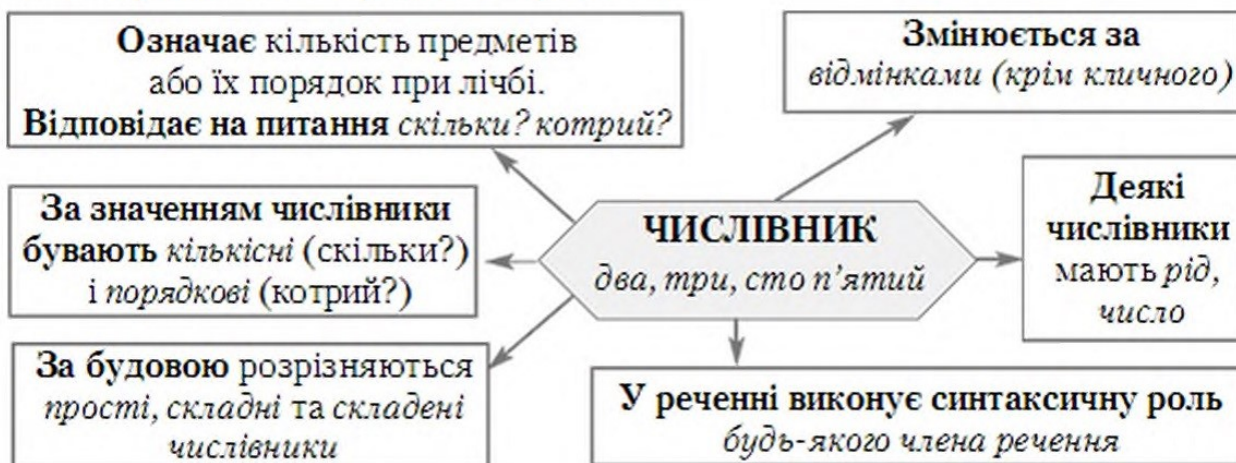
VI. Сприйняття й засвоєння нового матеріалу.

Опрацювання теоретичного матеріалу § 54 (стор. 192-194).

Запам'ятаймо!

Числівник — це самостійна частина мови, що називає число, кількість предметів і порядок їх при лічбі.

Синтаксична роль числівників

Числівники можуть виконувати будь-яку синтаксичну роль:

1. Пятнадцять ділиться на три.
підмет додаток
означення
2. Оксанка запізнилася на перший урок
3. П'ять і сім — дванадцять.
підмет присудок
4. Василько дуже старався: працював за трьох.
обставина

Запам'ятаймо!

Деякі слова мають значення числа, але вони не належать до числівників. Зорієнтуватись у визначенні частини мови допомагає поставлене питання.

Розгляньмо таблицю.

<i>Двадцятирічний, п'ятиденний, дев'ятиповерховий</i>	<i>який?</i>	прикметник
<i>Чверть, сотня, сімка</i>	<i>що?</i>	іменник
<i>Подвоїти, потроїти, подесятирити</i>	<i>що зробити?</i>	дієслово
<i>Усемеро, тричі, по-друге</i>	<i>як?</i>	прислівник

VII. Узагальнення і систематизація знань у процесі практичної роботи.

Вправа 449.(Усно)

Випишіть числівники, зазначаючи, на які питання вони відповідають.

На змаганнях із риболовлі один з учасників на запитання суддів, скільки він зловив риби, перший раз відповів так: «Половину восьми, шість без голови і дев'ять без хвоста». Судді здивувалися — що за жартильник? Тоді хлопчик відповів, назвавши число. Яке саме?

Відповідь.

Один (скільки?), перший (котрий?), половину восьми (скільки?), шість (скільки?), дев'ять (скільки?).

Вправа 450.письмово

1. Прочитайте текст. Випишіть числівники.

У давні часи не існувало єдиної системи рахування. У деяких країнах за основу брали число два, в інших — п'ять, ще в якихось — вісім, дванадцять, двадцять, шістдесят. Сучасна система чисел винайдена в Індії понад тисячу років тому. Вона побудована на основі десятків.

Аж до шістнадцятого століття в Європі для запису чисел були поширені римські цифри. Сьогодні вони використовуються здебільшого для позначення століть, тисячоліть, у назвах конференцій, спортивних подій, для нумерації розділів у книжках тощо.

2. Напишіть над кожним числівником, на яке питання він відповідає.

Вправа 451.письмово

451 Спишіть текст. Визначте відмінок числівників.

Чемпіон світу з класичної боротьби Іван Піддубний народився восьмого жовтня тисяча вісімсот сімдесят першого року на Полтавщині. Змалку звик до важкої праці селянина, що вимагала неабиякої фізичної сили.

Сімнадцятирічний Іван вирушив на заробітки і став працювати вантажником у севастопольському порту. А потім усе було як у казці...

Якось богатир потрапив до цирку. На другий день юнак знову прийшов на виставу і зачудовано стежив за виступами борців у манежі. На третій день не витримав і сам випробував свої сили у двобої. Сталося диво — здалося, що сили Івана потроїлися, і він переміг знаменитих борців. Для видатного спортсмена це був початок кар'єри, протягом якої він виграв не одну сотню боїв.

Вправа 453.усно

453 Випишіть із тексту вправи 451 слова, що мають значення числа, але не належать до числівників. Чи відмінюються вони?

Відповідь.

.Сімнадцятирічний (прикм.), двобої (ім.), потроїлися (дієсл.), сотню (ім.).
Прикметники та іменники змінюються за відмінками, а дієслово — ні.

Вправа 454.письмово

454 Спишіть слова. Визначте, якими вони є частинами мови.

Однобічність, по-перше, однозначний, однокласниця, подвоєння, одноголосно, один, двоє, два, потрійний, по-десяте, три, по-третє.